

Siëstabeweiding: extra werk, maar hogere melkproductie

Gert van Duinkerken

Wel of geen weidegang is een vraag die op veel bedrijven leeft. Het voeren van een meer gecontroleerd rantsoen op stal biedt vooral voordelen voor de mineralenbenutting. Weidegang is vaak goedkoop en draagt bij aan het groene imago van de melkveehouderij. Wellicht is siëstabeweiding voor een aantal bedrijven een interessante optie. Een goede melkproductie en perspectieven voor een efficiënter gebruik van mineralen moeten dan wel worden afgewogen tegen de extra hoeveelheid werk.

Op veel bedrijven met weidegang worden de koeien op stal bijgevoerd. Bij dag en nacht weiden gebeurt dat vaak rond het melken, bij beperkte beweiding vaak 's nachts. Omdat een rantsoen met volop weidegras bijna altijd meer eiwit bevat dan de koe nodig heeft, kiezen veel bedrijven voor bijvoeding met een minder eiwitrijk voer, zoals snijmaïs.

Voor een goede benutting van stikstof moet voldoende energie in de pens aanwezig zijn. Het is de kunst om het energie- en eiwitaanbod in de pens zo op elkaar af te stemmen dat in de pens veel microbieel eiwit wordt gemaakt en de stikstofverliezen beperkt blijven. Wanneer overdag wordt geweid en 's nachts maïs wordt bijgevoerd, zijn het energie- en eiwitaanbod niet gelijkmatig over de dag verdeeld.

Om dit probleem op te lossen maakt een aantal bedrijven gebruik van siëstabeweiding. Deze naam is bedacht voor een beweidingssysteem waarbij de koeien twee keer per dag gedurende een vrij korte periode (vaak circa 4 uur) kunnen weiden en tussentijds op stal worden gehaald en bijgevoerd.

Voorbeeld van siëstabeweiding

06.30	melken
08.00	weidegang
12.00	koeien op stal, bijvoeren met 3 kilo drogestof uit snijmaïs
16.30	melken
18.00	weidegang
22.00	koeien 's nachts op stal, bijvoeren met 3 kilo drogestof uit snijmaïs

Enkele onderzoeksbedrijven, zoals De Marke en De Schothorst, passen al een aantal jaren siëstabeweiding toe. Hoewel de indruk bestaat dat de koeien hier goed op reageren, is niet duidelijk wat nu exact de voordelen zijn. Er is op deze

Tabel 1 Voeropname op stal (per koe per dag)

	Traditioneel	Siësta
Snijmaïs (kg ds)	6,0	5,1
Krachtvoer (kg)	4,5	4,4

bedrijven namelijk geen vergelijkingsgroep van koeien die op een meer traditionele manier worden geweid.

Om inzicht te krijgen in de verschillen tussen siëstabeweiding en traditionele beweiding is op de Waiboerhoeve tijdens drie opeenvolgende weideseizoenen een onderzoek uitgevoerd waarbij siëstabeweiding werd vergeleken met een traditioneel systeem van overdag weiden en 's nachts opstallen. Voor beide beweidingssystemen gold dat de koeien acht uur weidegang per dag kregen.

Grasopname hoger

Bij siëstabeweiding vreten koeien meer gras dan bij traditionele beweiding. Hierdoor wordt op stal minder voer opgenomen (tabel 1). Ook in proeven met zomerstalvoeding waarin een siësta-systeem met een traditioneel systeem werd vergeleken, was de grasopname door "siësta-koeien" hoger.

Meer melk

Bij siëstabeweiding stijgt de melkproductie. In tabel 2 is te zien dat in het onderzoek dagelijks gemiddeld ruim een kilo melk meer werd geproduceerd door de "siësta-koeien". Bovendien steeg de melkeiwitproductie. Er waren geen wezenlijke verschillen in melkvetproductie.

Doordat bij siëstabeweiding wat meer gras werd gevreten en iets minder snijmaïs, was de verhouding tussen eiwitopname en energie-opname wat ruimer voor de siësta-groep. Dit resulteerde in een licht hoger melkureumgehalte.

Tabel 2 Melkproductie en –samenstelling
(per koe per dag)

	Traditioneel	Siësta
Melk (kg)	25,4 ^a	26,6 ^b
Eiwit (g)	847 ^a	885 ^b
Vet (g)	1081	1103
Eiwit (%)	3,33	3,33
Vet (%)	4,25	4,15
Ureum (mg/100 g)	16 ^c	17 ^d

a,b verschillende letters binnen één regel geven een significant verschil aan ($P < 0,05$)

c,d verschillende letters binnen één regel geven een aanwijzing voor een verschil aan ($0,05 < P < 0,10$)

Urineplekken

Voordat aan het onderzoek werd begonnen bestond het vermoeden dat koeien bij siëstabeveiding een groter deel van de mest en urine op stal produceren en voor minder mest- en urineplekken in de weide zorgen. Vooral urineplekken veroorzaken stikstofverlies en het is dus van belang het aantal urineplekken in de weide te beperken. In 1998 is daarom van een aantal koeien het gedrag geobserveerd gedurende 12 dagen verspreid over het weideseizoen (24-uurs waarneming). Het aantal keren mesten en urineren werd daarbij geregistreerd, evenals de plaats (stal of weide). De dieren die aan dit onderzoek meededen verwisselden een aantal keer in het seizoen van beweidingssysteem om beïnvloeding van de resultaten door tussen-dier-verschillen uit te sluiten.

Bij de koeien die aan het gedragsonderzoek deelnamen werden voor beide beweidingssystemen evenveel urinelozingen geregistreerd. In beide systemen vond een derde deel van de urinelozingen plaats in de weide. Dit kwam overeen met het deel van de tijd waarin koeien in de wei liepen (8 uur per etmaal is ook een derde deel).

's Avonds extra werk

Een groot nadeel van siëstabeveiding is het extra werk. In plaats van één keer per dag moeten de koeien nu twee keer per dag worden weggebracht en opgehaald. Hoeveel tijd dat

kost is afhankelijk van de verkaveling, maar op de Waiboerhoeve kostte het gemiddeld ruim een half uur per dag extra. Bovendien moeten de koeien ook 's avonds op stal worden gehaald. Vooral op een eenmansbedrijf komt dat natuurlijk niet altijd gelegen.

Praktische aanbevelingen

Bij siëstabeveiding vreten de koeien meer gras. Om dezelfde grasopname te realiseren als in een traditioneel systeem kan daarom met minder uren weidegang per dag worden volstaan. Door het aantal uren weidegang terug te brengen zal het aantal urineplekken in het grasland afnemen en wordt een groter deel van de mest en urine op stal opgevangen. Stikstof kan daardoor doelmatiger worden aangewend en verliezen worden teruggedrongen.

Door gebruik te maken van siëstabeveiding stijgt de melk- en melkeiwitproductie. Daar staat echter wel extra werk tegenover.

De voordelen van siëstabeveiding gelden niet alleen voor beperkte weidegang. Ook bij dag en nacht weiden kunnen principes van het systeem worden toegepast. Door bijvoorbeeld niet één maal daags snijmaïs bij te voeren, maar twee maal daags een kleinere portie rond het melken wordt de energie- en eiwitopname toch gelijkmatiger over de dag verdeeld.

Tenslotte heeft bij warm weer siëstabeveiding het voordeel dat de koeien niet op het warmst van de dag buiten in de zon staan. Indien het klimaat in de stal goed is, kan daarmee de kans op hittestress worden verkleind.

Twee maal per dag rond het melken maïs bijvoeren zorgt voor een gelijkmatige eiwitopname.

